

REPUBLIKA ALBANIJA

PARLAMENT,

ZAKON

Br. 10 221, datum 04.02.2010

ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE¹

(Zamijenjen Zakonom Br. 124/2010).

(Ažuriran)

U skladu sa članovima 18, 78 i 83 tačka 1 Ustava, sa prijedlogom jedne grupe članova parlamenta,

PARLAMENT

REPUBLIKE ALBANIJE

JE ODLUČIO:

POGLAVLJE I

GENERALNE DISPOZICIJE

Član br. 1

Objekat

Ovaj zakon reguliše implementaciju i poštovanje principa jednakosti i nediskriminacije vezane za rasu, etnitet, boju, jezik, državljanstvo, političko, vjersko ili filozofsko uvjerenje, ekonomskim, socijalnim ili obrazovnim stanjem, rodom, rodnim identitetom, seksualnu orijentaciju, karakteristike seksa, životom sa HIV/AIDS, trudnoćom, roditeljskom pozadinom, roditeljskom odgovornosti, starosti, porodičnim stanjem ili bračnim statusom, civilnim stanjem, naseljem, zdravstvenom stanjem, genitičkim predispozicijama, izgledom, ograničnim mogućnostima, pozadinom u jednoj specijalnoj grupi ili sa drugim razlogom.

---

¹Aproksimatan potpuno sa:

1. 32000L0043, Direktivom Vijeća 2004/43/VE 29. juna. 2000. god. za "Implementaciju principa jednakostnog tretmana između osoba kroz rase ili etničkog silazaka"
2. 32000L0078, Direktivom Vijeća 2000/78/VE 27. novembra. 2000. god. za "Definiciju generalnog unutara ya jednakostnog tretmana na posao i odnose tokom posla".
3. 32004L0113, Direktivom Vijeća 2004/113/VE 13. decembra. 2004. god. za "Implementaciju principa jednakostnog tretmana između ljudi i žena na priliku da imaju i da se obskrbiju sa uslugama i robama.
4. 32006L0054, Direktivom Parlamenta Evrope i Vijeća 2006/54/VE 5. jula. 2006. god. za "Implementaciju principa jednakostim prilikama i jednakostom tretmana ljudih i žena na slučaje zaposljavanje i odnose tokom posla".

Član br.2

Cilj

Cilj ovog zakona je da osigura pravo svake osobe da:

- a) budu jednaki ispred zakona i imaju jednaku zaštitu od zakona;
- b) imaju jednakost prilika da imaju svoja prava, da imaju slobodu i da učestvuju u javnom životu.
- c) efikasnu zaštitu od svakog oblika ponašanja koja potiče diskriminaciju.

Član br.3

Definicije

1. “Diskriminacija” je svaka razlika, ograničenje ili preferencija, u skladu sa razlozima koje su spomenute u članu br.1 ovog zakona, čiji cilj ili posljedica je nemogućnost da ljudi imaju osnovna prava poznata od Ustave Republike Albanije, međunarodne dokumente ratifikovane od Republike Albanije, i koje su u skladu sa zakonima.
2. “Direktna diskriminacija” je taj oblik diskriminacije koji se dešava kad jedna osoba ili grupa osoba su tretirani na nejednak način prema drugim osobama ili drugim grupama osoba koji su u istoj ili sličnoj situaciji, u skladu sa razlozima koji su spomenuti u članu br.1 ovog zakona.
3. “Međusektorska diskriminacija” je taj oblik diskriminacije u kojem nekoliko razloga postupaju ili sarađuju jedni sa drugim u isto vrijeme, na taj način da se oni ne mogu dijeliti ili proizvoditi slične oblike diskriminacije.
4. “Diskriminacija zbog društva” je taj oblik diskriminacije koji se dešava kad ima jedna razlika, barijera ili preferencija zbog društva sa osobama koje pripadaju grupama spomenutim u član br.1 ovog zakona, i zbog pretpostavke da postoji to društvo.
5. “Višestruka diskriminacija” je taj oblik diskriminacije koji se dešava kad jedna osoba ili jedna grupa osoba su tretirani na nejednak način prema drugim osobama ili grupama osoba koje su u istoj ili sličnoj situaciji, bazirano na dva ili više razloga koji djeluju odvojeno.
6. “Strukturalna diskriminacija” je taj oblik diskriminacije koja se upućuje zakonima, standardima, praksama, ili modelima stava u insitucijama i drugim sacijalnim strukturama, koje na svjestan ili nesvjestan način predstavu barijera za grupe ili osobe da imaju iste prave i prilike kao što ih imaju drugi ljudi koji doprinuju za rezultate koje su manje povoljne za njha prema durgim ljudima.
7. “Obilazaka diskriminacija” je taj oblik diskriminacije koja se dešava kad jedna dispozicija, norma ili praksa, nepristrasna na prvi pogled, bi stavila jednu osobu ili jednu grupu osoba u stanja koje su manje povoljna za razloge spomenute u članu broj 1 ovog zakona, prema jedne druge osobe ili grupu osoba, kad ta dispozicija, standard ili praksa ne opravda se objektivno od jdnog legalnog cilja, ili kad sredstve da se realizuje taj cilj nisu odgovorna ili nisu potrebna ili su na pravu proporciju sa stanjem koja je to izazvano.
8. “Govor mržnje”je svaki oblik izraza na publiku, sa svakim sredstvom promocije, podsticaja degradacije, mržnje ili klevetenje, svaka zabrinutost, uvreda, negativni

- stereotip, stigmatizacija ili prijetnja ka jednoj osobi ili grupi osoba, i svako opravdanje svih oblika izražaja bazirano u jednoj listi razloga, u skladu sa članom br.1 ovog zakona.
9. “Negacija razumne adaptacije” je taj oblik diskriminacije koja se dešava uvijek kad postoji negacija ili protivljenje da se učine promjene ili uredbe koje su odgovorne i potrebne, i moraju se učiniti za jedan poseban slučaj i što neće izvršiti veće opterećenje sa ciljem da se osiguraju jednaka prava i slobode, poznate od nacionalne zakone za osobe sa ograničnim mogućnostima ili za osobe koje se nalaze u stanju koje je spomenuto u članu broj 1 ovog zakona.
  10. “Podsticaj ili pomoć za diskriminaciju” je taj oblik diskriminacije koji se dešava kada jedan ili više osoba podstiču ili daju pomoć jednoj ili više osoba, uključujući finansijsku molbu, sa ciljem da diskriminišu, u skladu sa svakim razlogom koji je spomenut na član broj 1 ovog zakona.
  11. “Organizacije sa legitimnim interesima” su one organizacije koje su registrovane na teritoriju Republike Albanije i imaju kao objekat svoje aktivnosti zaštitu prava ljudi ili daju pomoć žrtvama diskriminacije.
  12. “Proglašen cilj za diskriminaciju” je taj oblik diskriminacije koja se dešava bazirano na svakom razlogu spomenutom u članu broj 1 ovog zakona, i kad fale konkretne žrtve.
  13. “Zabrinutost” je taj oblik diskriminacije koja se dešava na slučaju neželjnog stava, kada ima veze sa razlozima koje su spomenute u članu broj 1 ovog zakona i ima za cilj kršenje dostojanstva osobe i stvaranje ambijenta koji je strašan, neprijateljski, preziran, žučan ili uvredljiv za osobu, i tretmana manje povoljnog učinjen kao rezultat opozicije i neusklađenosti te osobe ka tom stavu.
  14. “Seksualna zabrinutost” je taj oblik diskriminacije koji se dešava na slučaj neželjnog verbalnog ili neverbalnog seksualnog stava, koja ima za cilj kršenje dostojanstva osobe i stvaranje ambijenta koji je strašan, neprijateljski, preziran, žučan ili uvredljiv za njega.
  15. “Upit za diskriminaciju” je upit ili zahtjev da diskriminuješ jednu ili više osoba u skladu sa razlozima koji su spomenuti u članu broj 1 ovog zakona.
  16. “Povučenost” je taj oblik diskriminacije koji se dešava u slučaju kad jedna osoba ili grupa osoba odvoji se od drugih bez objektivnog opravdanja i ovo odvajanje se učini barem za jedan od razloga predviđenih u članu broj 1 ovog zakona.
  17. “Žrtvenje” je nepravni tretman ili negativna posljedica koja dolazi kao reakcija na neku žalbu koja ima za cilj implementaciju principa jednakosti i nediskriminacije, u skladu sa predskazanjima člana broj 1 ovog zakona, vezano sa žalbom za diskriminaciju osobe.

Član br. 3/1

Teški oblici diskriminacije

Svaki stav koji diskriminiše, a koji je motivisan od više od jednog razloga, kad je to učinjeno više od jedanog puta, kad je trajalo jedan dug period vremenski ili kad specijalno ima posljedice za žrtvu, to je težak oblik diskriminacije.

Član br. 4

Subjekti

1. Ovaj zakon se implementuje za sve osobe koje žive i stanuju na teritoriju Republike Albanije.
2. Državljeni Republike Albanije, koje žive privremeno ili zauvijek van Republike Albanije, imaju zaštitu koju daje ovaj zakon na odnose sa institucijama države.
3. Fizička i pravna lica koja stanuju vani teritorije Republike Albanije imaju zaštitu koju daje ovaj zakon u odnosu sa institucijama države.

Član br. 5

Zaustavljanje diskriminacije

1. Zaustavlja se diskriminacija za razloge spomenute u članu broj 1 ovog zakona i neuzimanje na uvid, prema slučajevima spomenutim u članu broj 3 ovog zakona, jedne žalbe ili procedure, kao i svaki drugi oblik stave koji je barijera za princip jednakog tretmana.
2. Skinut.

Član br. 6

Opravdan drugačiji tretman

1. Zaustavljanje diskriminacije opisane u ovom zakonu ne implementuje se na slučajeve kad ima jedan cilj opravdan u skladu sa Ustavom, sporazumima koji su ratifikovani od strane Republike Albanije i zakone.
2. Drugačiji tretman koji je baziran na jednu karakteristiku vezanu sa razlozima koje su spomenute u članu broj 1 ovog zakona, nije diskriminacija kad zbog zanimanja ili stanja gdje se radi, ove karakteristike su jedan ozbiljan potreban zahtjev, sa uslovom da cilj drugačijog tretmana je u skladu sa zakonima i zahtjev neće ići dalje od toga što je potrebno za ostvarenje.

Član br. 7

Zaštita od diskriminacije

1. Svaka akcija ili neaktivnost javnih autoriteta ili fizičkih i pravnih lica koje učestvuju u javnim i privatnim sektorima života, koje stvore bazu za negiranje jednakosti ka jednoj osobi ili grupi osoba, ili koja ih izloži nepravnom i nejednakom tretmanu, kad se nalaze na istim ili sličnim okolnostima, uporođeno sa drugim osobama ili grupama, je diskriminacija.

2. Eliminacija svih privilegija i bespravne diskriminacije, se garantuje za svakoga bazirano na lične, političke, ekonomske, socijalne i kulturne obaveze i prava koja su osecgurana prema Ustave Republike Albanije i međunarodnim dokumentama koji su ratifikovani od strane Republike Albanije, i zakone što postoje.
3. Javni autoriteti imaju obvezu da promoviraju jednakost i da spriječe diskriminaciju tokom njihove aktivnosti.

Član br. 8

Diskriminacijski publicitet

Zabranjeno je emitovanje publiciteta i drugih obavijesti, ako jasno ili podrazumljivo, sa ciljem da diskriminišu, za razloge spomenute na člana broj 1 ovog zakona.

Član br. 9

Utjecaj na politiku

Zabranjena je diskriminacija na ostvarivanje prava osobi da bira, i da bude biran i da bude imenovan na javnu funkciju za razloge spomenute u članu broj 1 ovog zakona.

Član br. 10

Mišljenje i vjera

1. Zabranjena je diskriminacija vezana sa prakticiranjem slobode mišljenja i vjere, posebno kad je ovo vezano sa izražavanjem individualno ili grupno, javno ili privatno, tokom kulta, obrazovanja, praktciranja i ostvarivanja prava.
2. Izuzeće od ove dispozicije se može dati samo ako postoji objektivni razlog. Ipak, na svakom slučaju postojanja diskriminacije zbog prakticiranja slobode mišljenja i vjere može se odlučiti samo sa zakonom za javni interes ili za zaštitu drugih prava. Izuzeće za ovaj slučaj mora biti proporcionalno sa stanjem koje je diktiralo potrebu za diskriminacijom. Na svaki slučaj postojanja diskriminacije zbog prakticiranja slobode mišljenja i vjere ne može kršiti jezgro sloboda i prava i na niti jedan način ne može preći ograničenja predviđena Evropskom Konvencijom za ljudska prava.

Član br. 11

Pozitivne akcije.

Privremena mjera, posebno kad joj je cilj da ubrza realno postavljanje jednakosti, kad se radi o odsustvu jednakosti zbog diskriminacije iz bilo kojeg razloga pomenutog u ovom zakonu, smatra se kao pozitivna akcija i nije diskriminacija prema ovom zakonu. Ova mjera će se prekinuti kada se dostigne jednakost tretmana i prilika.

POGLAVLJE II ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE

Član br. 12

Zaustavljanje diskriminacije

1. Zaustavlja se diskriminacija osoba vezana sa pravom te osobe na zaposlenje. Diskriminacija uključuje svaku razliku, barijeru ili izuzetak koja je bazirana na razlozima spomenutim u članu broj 1 ovog zakona, i koja se između ostalog odnosi na:
  - a) proglašenje slobodnih mjesta za posao;
  - b) regrutaciju i biranje radnika;
  - c) tretman radnika na mjestu posla uključujući njihov tretman tokom postavljanja ili mijenjanja opisa posla, nagrade, tretmana koji je vezan sa profesionalnim tretmanima ili tokom disciplinskog procesa ili vezano sa otkazom od posla ili rješenje ugovora posla;
  - č) članstvo u sindikatima i priliku da dobije olakšanja koje se osiguraju ovim članstvom.
2. Zabranjena je svaka zabrinutost, uključujući i seksualni zabrinutost, od poslodavaca ka radniku ili osobi koja traži posao ili između radnika.
3. Implementacija posebnih i privremnih mjera, bazirano na razlozima spomenutim u članu broj 1 ovog zakona, sa ciljom da se ubrza jednakost na poslu, nije diskriminacija. Implementacija ovih mjera, neće značiti da standardi nisu bili jednaki ili drugačije i posebne mjere će se prekidati kada se dostigne cilj za jednak tretman i jednake prilike.

Član br. 13

Obaveze poslodavaca

1. Poslodavac ima obaveze da:
  - a) implementuje, zaštiti i ubrza principe jednakosti i zabrani svaku vrsta diskriminacije;
  - b) implementuje potrebne mjere, uključujući disciplinske mjere, za zaštitu radnika od diskriminacije i viktimizaciju, unutar mjeseca kad je to razumio;
  - c) odgovori efektivno i u skladu sa ovim zakonom na žalbe koje su podnijete zbog diskriminacije od radnika unutra mjeseca kad je to razumio;
2. Poslodavac ima obavezu da poveća ostvarenje za ovaj zakon i prikazujući to na javnim dijelovima posla, i da osigura mogućnost da se razumije ovaj zakon sa svojim sredstvama ili uz pomoć specijalnih subjekata.

Član br. 14

Obaveze Vijeća Ministara, odgovornog Ministra za rad i socijalne slučajeve i odgovornog Ministra unutrašnjih poslova

Vijeće Ministara, odgovorni Ministar za rad i socijalne slučajeve i odgovorni Ministar unutrašnjih poslova su odgovorni za implementaciju mjera sa pozitivnim karakterom protiv diskriminacije vezanim za pravom na zaposlenje. Mjere koje su implementarne su:

- a) povećanje efikasnosti ovog zakona kod radnika i poslodavaca dijeleći informacije o ovom zakonu;
- b) postavljanje posebnih i privremnih politika, baziranih u razlozima spomenutih u članu broj 1 ovog zakona, sa ciljem da se poveća jednakost, posebno između muškaraca i žena, i među ljudima koji imaju pune fizičke sposobnosti i ljudi koji su s ograničnim mogućnostima.

Član br. 15

Prava radnika

1. Svaki radnik ima pravo da priloži žalbu kod poslodavaca, Komesara za Zaštitu od Diskriminacije, ili na sud ako misli da je prema njemu učinjena diskriminacija. Ova dispozicija ne ograničava pravo za žalbe u odgovornim institucijama za sektore posla.
2. Tokom perioda saslušanja žalbe radnik ima pravo da radi u skladu sa stavama ugovora.
3. Radnik ima pravo da dobije informacije vezane za tretman žalbe za odluke poslodavaca odmah iza saslušenje.
4. Kad poslodavac ne implementuje mjere da istraži i da riješi žalbu za diskriminaciju, radnik koji je podnio žalbu ima pravo da ne radi, i da se plati, za vrijeme koje je potrebno da se

zaštiti od diskriminacije. Radnik će vratiti novac, u skladu sa ovim zakonom, ako diskriminacija nije potvrđena odlukom suda.

Član br. 16

Implementacija zakona za osobe koje su samozaposlene

Dispozicije poglavlja II ovog zakona se implementiraju vezano sa stavovima za primanje u profesiju i dobijanje dozvole za profesiju, posebno za slučajeve kad su osobe samozaposlene.

POGLAVLJE III

ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE U OBRAZOVANJU

Član br. 17

Zaustavljanje diskriminacije

1. Zaustavlja se svaka razlika, barijera ili izuzetak koji je baziran na razlozima spomenutim u članu broj 1 ovog zakona, koje su između ostalog vezane sa:
  - a) stvaranjem javnih i privatnih institucija koje pružaju usluge za obrazovanje i profesionalnost;
  - b) finansiranjem javnih institucija koje pružaju usluge za obrazovanje i profesionalnost;
  - c) sadržajem principa i kriterija za aktivnostima na obrazovanje, uključujući školske programe i metode podučavanja;
  - d) tretmanom studenata i učenika, uključujući primanje, ocjenu, implementaciju disciplinskih mjera ili njihovog izuzetka.
2. Zaustavlja se da se ne odobri osobi ili grupi osoba, primanje na jednu javnu ili privatnu instituciju za obrazovanje, za razloge spomenute u članu broj 1 ovog zakona.
3. Zaustavlja se svaka zabrinutost, posebno seksualna zabrinutost studenata i učenika i posladovaca na institucijama za obrazovanje.
4. Implementacija posebnih i privremnih mjera, bazirano na razlogima spomenutim u članu broj 1 ovog zakona, s ciljem da se ubrza jednakost na obrazovanje, nije diskriminacija. Implementacija ovih mjera, niti u jednom slučaju, ne može se smatrati održavanjem drugačijih i nejednakih standarda i ove mjere će se prekidati kad se dostigne cilj jednakog tretmana i prilika.

Član broj 18

Obaveze Vijeća Ministara i odgovornog Ministra za obrazovanje i nauku

1. Vijeće Ministara i Odgovorni Ministar za obrazovanje i nauku su odgovorni za preuzimanje mjera sa pozitivnim karakterom protiv diskriminacije vezane za parvo na obrazovanje.
  2. Vijeće Ministara i odgovorni Ministar za nauku i obrazovanje, između ostalih, preuzimaju mjere za:
    - a) Povećanje efikasnosti ovog zakona na sistem obrazovanja, uključujući informacije za to na školskim programima;
    - b) uključivanje na školskim programima koncepte i akcije protiv modela diskriminacijskih ponašanja;
    - c) školovanje stanovništva, posebno, uzimajući u obzir žene i djevojke, manjine, osobe sa invaliditetom, i za osobe koje su objekat diskriminacije, za razloge spomenute u članu broj 1 ovog zakona;
- č) poštovanje i osiguranje prava na obrazovanje na jezicima manjina, i u dovoljnim načinima za osobe sa invaliditetom.

Član broj 19

Obaveze voditelja institucije za obrazovanje

Voditelj institucije za obrazovanje je odgovoran za preuzimanje mjera sa pozitivnim karakterom protiv diskriminacije vezanim sa pravom na obrazovanje. Mjere koje su preuzete su:

- a) povećanje efikasnosti ovog zakona unutar institucije, izlažući zakon na vidljivo mjesto;
  - b) rat protiv modela ponašanja koji diskriminišu ili stvaraju diskriminaciju unutar institucije;
  - c) da preuzima potrebne mjere, uključujući disciplinske mjera za zaštitu poslodovaca od diskriminacije i viktimizacije, unutar jednog mjeseca kad se slučaj formira;
- č) efektivan tretman žalbi za diskriminaciju unutar institucije pokušavajući svaku žalbu riješiti unutar 30 dana od prilaganja iste;
- ć) implementacija disciplinskih mjera prema osobi za koju se utvrdi da je učinila diskriminaciju kad je ovo potrebno, proporcionalno i u skladu sa kompetencijama direktora.

POGLAVLJE IV

ZAUSTAVLJANJE DISKRIMINACIJE
NA IZDAVANJE ROBA I USLUGA

Član br.21

Robe i usluge

1. Fizičko ili pravno lice koje izdaje robe ili usluge za ljude, uz plaćanje ili ne, zaustavlja se da diskriminiše drugu osobu, koja hoće da to primi ili koristi:
  - a) odbijajući da daje jednoj osobi ili grupi osoba robe ili usluge za razloge spomenute u članu broj 1 ovog zakona;
  - b) odbijajući da daje jednoj osobi robe ili usluge na sličan način, ili sa sličnim kvalitetama, ili na sličnim stavovima sa onim kojima se ove robe ili usluge redovno daju.
2. Tačka 1 ovog zakona se posebno implementuje za:
  - a) priliku da se uđe na jedan mjesto gdje narodu se da uđe ili da Kristi jedan ambijent, koji se daje da se koristi za naroda; priliku da se uđe na jedno mjesto ili da se koristi jedan prostor koji se koristi za potrebe stanovništva
  - b) priliku da uzima ili dobije robe ili usluge koje su vezane sa zdravljem;
  - c) učešće i priliku da dobije robe od službi socijalne zaštite, uključujući socijalnu pomoć, socijalno osiguranje, zaštitu djece, primanje zbog invaliditeta, ili od neke druge službe socijalne zaštite ili druge socijalne prednosti koje se daju za stanovništvo;
  - č) priliku da koristi ili da bude primljen na institucijama za obrazovanje;
  - ć) spravnjivanje na jednom mjestu gdje se daje kućište;
  - d) prodavanje ili davanje sa kirijom kuća ili drugih prostora;
  - đ) usluge banke i priliku da osigura grant, zajam, depozicije banke ili financiranje;
  - e) lakoću za zabavu, odmor ili putovanje;
  - f) lakoću za transport ili putovanje;
  - g) usluge slobodnih profesija.
3. Zabranjeno je da jedna fizičko ili pravno lice daje robe ili usluge za narod, da ne primi ili protivi realizaciju mijenjanja ili potrebne adaptacije koje imaju cilj da učine mogućim korištenje ovih usluga ili roba za jednu osobu sa invaliditetom, do kad ove promjene ili adaptacije nisu nejednakost odgovornost za osobu koja daje ove robe ili usluge.
4. Odbijanje, u skladu sa tačkom broj 1 ovog zakona, uključuje i one situacije kad odbijanje je bazirano na razloge koje su spomenuti u članu broj 1 ovog zakona, ali od subjekata koji učini diskriminaciju se kaže da su bili druge razloge, ili se ne kaže nijedan razlog za odbijanje.

5. Nisu diskriminacija razlike na nagrade, odlučene za razloge spomenute u članu broj 1 ovog zakona, kad ove razlike su razumne i u proporciji sa rizikom, koji se vrednuje u skladu sa aktualnim i statističkim podacima vezanim sa rizikom.

6. Troškove vezane sa trudnoćom i materinstvom ne mogu biti razlog za razliku na nagrade ili korisnike osobe.

7. Zabranjenje diskriminacije nije implementiran za odobrenje jedne posebne starosti za priliku dobijanje socijalnih nagrada, roba, usluga, ako postoje razumni kriteriji objektivna za zadatka, bez narušavanja srža pravde za nagrada i kad ovaj prijenos ima za cilj da dostigne jedan cilj za javni interes, ili da zaštiti prava drugih osoba, uvijek u proporciji sa stanjem koje je izazvalo zadatak.

POGLAVJE V

KOMESAR ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE

Član br. 21

Komesar

1. Komesar za Zaštitu od Diskriminacije, u nastavku komesar, osigurava efektivnu zaštitu od diskriminacije i od svakog oblika ponašanja koje pospješuje diskriminaciju. Komesar je kao nedležnost javna osoba.
2. Komesar je podržan od Ureda Komesara za Zaštitu od Diskriminacije (ured). Ured ima svoje osoblje i potrebnu opremu da podrži komesara u realizaciji svojih obaveza koje su određene zakonom.
3. Parlament odlučuje plaću komesara, organizacionu strukturu i klasifikaciju plaća za radnike Ureda Komesara za Zaštitu od Diskriminacije. Radnici ovog ureda imaju status civilnih funkcionara.
4. Komesar ima svoj nezavisni budžet, koji je financiran od Budžeta Države i donacija.

Član br. 22

Statut

Komesar je nezavisan u prakticiranju svojih obaveza i odgovoran je samo Ustavu i zakonima.

Član br. 23

Način biranja komesara

1. Komesar je biran od strane većine članova parlamenta.
2. Kandidati za komesara su predloženi Parlamentu od strane jedne grupe ili člana parlamenta.

3. Prije nego što će primiti obavezu, komesar će se zakleti ispred Parlamenta.
4. Formula za zakletvu je: “Zaklinjem se da ću tokom perioda moga mandata uvijek štiti princip jednakosti, u skladu sa Ustavom i zakonima Republike Albanije”.

Član br. 24

Uslovi za biranje komesara

Komesar može biti svaki albanaski državljanin koji ispunjava sljedeće uslove:

- a) mora imati visok moralan integritet i istaknutu aktivnost za zajedicu;
  - b) mora imati diplomu drugog nivoa univerziteta ili diplomu u rangu sa onom, u skladu sa zakonima odreda diploma;
  - c) mora imati iskustvo na poslu ne manje od 5 godina u sferi ljudskih prava i sloboda i zakona;
- č) da nije bio osuđen sa odlukom suda za krivično djelo;
- ć) da nije član Parlamenta koji je predložio kandidate ili ih bira.

Član br. 25

Period mandata.

Period mandata komesara je 5 godina, sa pravom da se ponovo bira još jednom.

Član br. 26

Način izvještavanja

Komesar prikazuje izvještaj barem jedan put godišnje ispred komisije Parlamenta. Izvještaj uključuje analizu za implementaciju ovog zakona u glavnom, i za posao komesara i ureda.

Član br. 27

Završavanje mandata

Mandat komesara završava se kad:

- a) završi mandat od 5 godina;
  - b) se otpusti;
  - c) prikazuje ispred Parlamenta pismenu ostavku;
- č) nastupi smrt.

Član br. 28

Slučajevi otkaza komesara

1. Komesar može dobiti otkaz samo u slučaju kad:
  - a) je osuđen odlukom suda za krivično djelo;
  - b) potvrđen je podatak da ne može da radi posao više od 3 mjeseca;
  - c) učini aktivnost protiv stanja predviđenih u ovom zakonu, Ustavu ili zakonima
2. Proces za otkaz komesara je predložen ne manje od 1/3 člane Parlamenta. Odluka za otkaz komesara mora se donijeti većinom glasaova članova Parlamenta.

Član br. 29

Biranje komesara.

Parlament bira novog komesara unutar mjesec dana od oslobođenja pozicije. Kad se završava mandate od 5 godina komesara, on još obnaša poziciju dok se bira novi komesar.

Član br. 30

Nekompatibilnost sa funkcijom komesara

Komesar se zaustavlja da bude član stranaka ili političkih organizacija, da učini aktivnost na politiku, državnu ili profesionalnu, i da učešće na upravne organe socijalnih, ekonomskih, trgovačkih organizacija. Komesar može vježbati podučavanje i izdavanje književnih i naučnih djela, samo ako ne prekrši svoje funkcije na normalan način.

Član br. 31

Osiguravanje posla za komesara posle mandata

Sa završavanjem funkcije, u skladu sa slovima "a", "e", "c" člana broj 27 ovog zakona komesar, koji je vrijeme imenovanja, radio na javnim funkcijama ili javnim poslovima, ima pravo da se opet imenuje na tu funkciju ili posao. Kad se ovo ne može uspjeti, njemu se osigurava drugi jednak posao sa onim što je imao prije imenovanja na funkciju komesara.

Član br. 32

Kompetencije

1. Komesar ima sljedeće kompetencije:
  - a) Pregledanje žalbi od osoba ili grupa osoba koje pretenduju da su diskriminirani kao što je predviđeno u ovom zakonu i zakon "Za jednakost roda u zajednicu";
  - b) pregledanje žalbi od organizacija koje imaju legitiman interes da rade na ime i sa pismenom autorizacijom osoba ili grupa osoba koje pretenduju da se dešavala

diskriminacija ili na njihov ime za slučaje koje su vezane sa kolektivnim interesama;

c) pravljanje administrativnih istraga tokom uzimanja sigurnih informacija za povreda ovog zakona

č) stavljanje administrativnih sankcija u skladu sa ovim zakonom;

ć) da ubrza princip jednakosti i nediskriminacije, posebno s sensibiliziranjem i informacijom za ove slučaje, uključujući i davanje pismenih informacija za ovaj zakon na albanskom jeziku i na jezikom manjina i u formatima koji se mogu koristiti od osoba sa invaliditetom;

d) nadgledanje implementacije ovog zakona i zakona “Za jednakost roda u zajednicu”;

đ) pravljanje anketa vezanih za diskriminaciju;

e) davaje preporuka odgovornih autoriteta, posebno predlagajući odobrenje novog zakona ili mjenjanje i reformiranje sadašnjeg zakona;

f) da publicira izvještaje i da pravi preporuke za svaki slučaj koji je vezan sa diskriminacijom;

g) da direktno komunicira sa narodom za svaki slučaj koji je vezan sa diskriminacijom;

h) sa zahtjevom suda pregleda slučaj, daje svoje pismeno mišljenje za svaki slučaj koji je vezan sa diskriminacijom;

i) da doprinosi izvještavanju i u skladu sa slučajem da reprezentira izvještaj ispred regionalnih i internacionalnih organizacija;

j) da pravi optužnicu za zaštitu principa jednakosti i nediskriminacije za slučajeve koji su vezani sa kolektivnim interesama;

j/1) apeliranje Ustavnom Sudu, kad tokom akcije, potvrdi da zakon ili normativan akt prekrši prava i slobode naroda;

k) informiranje za prava zaštite od diskriminacije i za legalna sredstva koja se mogu koristiti za ovu zaštitu;

lj) uspostavljanje redovnog dijaloga vezano sa slučajevima diskriminacije sa odgovornim socijalnim grupama uključujući nevladine organizacije.

l) uspostavljanje aktivnosti za savjete i edukacije koje pomažu implementaciju ovog zakona.

2. Sve javne institucije i privatni subjekti imaju obavezu da podrže Komesara, davajući informaciju koja je potrebna i da garantuje akses na informacije koje su potrebne za svoje obaveze.

3. Za pregledanje žalbi koje su za njega direktovane, komesar implementuje norme predviđene na Kod Administrativnih Procedura, sa izuzetkom procedura koje su predviđene u ovom zakonu.

4. Obaveze koje su spomenute u tački broj 2 ovog člana se implementuje u skladu sa zakonom koji reguliše prava informacija i zaštitu ličnih podataka.

Član br. 33

Procedure

1. Jedna osoba ili grupa osoba koje pretenuju da su diskriminirani, ili jedna organizacija sa legitimnim interesima koje pretenduju diskriminaciju na ime jedne osobe ili grupe osoba, može pravit žalbu zajedno sa dokazima ispred komesara na pismeni način, ili na usmeni način, tako da se može praviti zapis.
2. Organizacija sa legitimnim interesima može tražiti pravljenje administrativnih istraga kroz disponiranje informacija i da predstavi jednu osobu ili grupu osoba, iza uzimanja pismene autorizacije ili iza što će se držiti zapis na prisustvo radnika institucije da predstavi osobu ili grupu osoba.
3. Žalba mora obavezno imati:
  - a) ime osobe koja pravi žalbu;
  - b) objašnjenje načina kontakta osobe;
  - c) subjekat za koju se pretenduje da je pravila diskriminaciju ili objašnjenje kad on se ne može identifikovati;
  - č) objašnjenje diskriminacije;
  - ć) mjere koje se traže od komesara;
  - d) datum i potpis osobe ili predstavnika osobe koja pravi žalbu.
4. Žalba će se odbiti ako:
  - a) se ukine;
  - b) je zlostavljanje sa pravom žalbe ispred komesara, ili ako nije u skladu sa dispozicijama ovog zakona;
  - c) ista zlostavljanje se ugleda na kvadrom druge žalbe ili za tu žalbu se odlučilo prije i nema nove podatke;
  - č) očigledno nije bazirana ili ako nema potrebnu informaciju da se učini mogućnost istrage;
  - d) sve dokaze koje su jezgro žalbe i su se dešavali prije odobrenje ovog zakona;
  - đ) se prikazuje kasnije od tri godine od dešavanja diskriminacije ili kasnije od dvije godine od kad se realizovalo diskriminativno ponašanje.

5. Fizičke ili nadležnosti osobe, protiv koje je priložena žalba, se obavijesti na pismeni način od komesara unutar 15 dana od dana registracije žalbe.

6. Komesar neće teretiti osobe koje prave žalbu nijednu tarifu za odobrenje žalbe.

7. Čim se žalba potvrđuje, komesar verifikuje dokaze. Za ovaj cilj komesar može tražiti od osobe koja je pravila žalbu i od osobe protiv koje se učinila žalba da izdaju pismenom adukciju unutar 10 dana posla od koje strane uzimaju obavijest. Kad on vidi da je potrebno, komesar uzima informaciju od bilo koje druge osobe ili izvora.

7/1. Na slučaje kad strana koja je pravila žalbu daje dokaze za koje ona misli da su dovoljne da potvrđuju diskriminaciju druga strana protiv koje se učinila žalba, mora dokazati da te dokaze nemaju veze sa ogledom.

7/2. Kad za nalaza ili pojašnjenje, koje imaju veze sa nagledom žalbe, su potrebne posebne informacije, Komesar može tražiti specijaliziranu mišljenje od eksperta za ove slučajeve.

7/3. Na slučajeve kad žalbe dokazane ispred Komesara, za istog subjekata imaju istog objekata, mogu se spojiti na jednu žalbu.

7/4. Kad Komesar ima znanje da osoba koja je učinila žalbu je pojavila zahtjev za optužnicu sa objektom nalaza diskriminacije, i u isto vrijeme je pojavio istu žalbu ispred Komesara za Zaštitu od Diskriminacije i slučaj je još na ogledu, Komesar odluči za završavanje slučaja.

8. Kad on misli da je pogodno, komesar učini javnu sesiju za slušanje i pozove strane i sve druge osobe koje imaju interes za slučaj.

9. Kad on misli da je pogondno, komesar može tražiti da se učini jedan ugovor za ukidanje između osobe koja je učinila žalbu i osobe protiv koje se žalba učinila.

10. Komesar se izrazi sa odlukom, koja se prijavi strana unutra 90 dana od dana na koju se žalba registrovala ili ako se učinilo javna sesija za slušanje, unutra 90 dana od dana sesije. Odluke sadrži potrebne regulacije i mjere, kao i termin kad da se to učini.

11. Ako komesar naredi regulacije i mjere, subjekat protiv kojeg se prijavila žalba, prijava unutra 30 dana ispred komesara vezano sa akcijama koje su se učinili za implementaciju odluke. Ako subjekat protiv kojeg se prijavila žalba ne informiše komesara ili ne implementuje odluku, komesar odluči za jednu mjeru za kažnjavanje sa kaznom za subjekat protiv kojeg se prijavila žalba. Sankcija sa kaznom se ukine ako subjekat protiv kojeg se učinila žalba, implementuje odluku unutra sedam dana tokom odluke za sankcije.

12. Kad se odluči za mjeru, komesar osigurava da će ona biti:

a) efektivna i preventivna; i

b) u proporciju sa stanjem koje je izazvano od sankcije. Ako se odluči za kaznu, komesar odluči za iznos kazne imajući u vidu:

- i) vrstu i sferu akcije od krešenja i utecaj na stradalnika; i
- ii) lične i finansijske okolnosti osobe koja je pravila diskriminaciju, posebno imajući u vid izvore prihoda i ako kršenje je učinjeno od privatne nadležne osobe, imaju se u vid i aktive balansa i dobivanje, kao i totalne plate koje su plaćane za radnike;
- c) ako ista kršenja diskriminuje nekoliko osoba, se odluči samo za jednu kaznu, ali imajući u vid zahtjeve tačke “b” ovog zakona.

13. Svaka osoba koja kreši dispozicije ovog zakona se kažnjava sa kaznom kao što je dole predviđeno:

- a) fizička osoba, od 10 000 do 60 000 lek;
- b) nadležna osoba, od 60 000 do 600 000 lek;
- c) fizička osoba unutra nadležne osobe, koja je odgovorna za kršenje od 30 000 do 80 000 lek;
- č) osoba, koja vježba javnu funkciju i je odgovorna za kršenje ovog zakona od 30 000 do 80 000 lek;
- ć) fizička ili nadležna osoba, koja učini jedan ili više od jednog oblika diskriminacija, dvostruko kazne predviđene na slovama “a”, “b”, “c” i “č”, tačke 13, člana broj 33.

14. Odluka za kaznu dodijeli i razumni termin, unutar kojeg će se platiti kazna.

15. Kao zadnja sredstva, posebno kad fizički ili nadležni subjekat ne implementuje odluku komesara ili ne plati kaznu unutar tri mjeseca iza termina dodijeljenog od komesara i za kaznu nije se učinila nijedna žalba na sud, komesar može tražiti od odgovornih autoriteta da abdikuje ili obustavi dozvolu ili autorizaciju za fizičkog ili nadležnog subjekata da vježba svoju akciju.

16. Na slučajeve kad odluka Komesara je vraćena nazad od pošte sa zabilješkom “nepoznata destinacija” ili “destinacija ne može se naći” i kao posljedica osoba koja je pravila žalbu ili subjekat protiv kojeg se žalba učinila ne može uzimati znanje za sankcije odlučene od Komesara za Zaštitu od Diskriminacije.

17. Državni operatori medija imaju obavezu da objavljuju sažetak odluka Komesara za Zaštitu od Diskriminacije sa objektom govor mržnje.

18. Za odluke Komesara za Zaštitu od Diskriminacije može se praviti žalba na odgovorni sud u skladu sa zakonima za osuđenje administrativni sporova.

Član br. 33/1

Izvršenje kazna i odluka Komesara.

1. Kazne se plaćaju od prestupnika ne kasnije od 45 dana od dana na kojem su se prijavili. Ako se prekrši ovaj termin, odluka je transformirana na izvršno zvanje i treba da se izvrši na obavezan način od izvršnog ureda, sa zahtjevom Komesara.
2. Kazna se knjiži na državni budžet.

POGLAVLJE VI PROCEDURE ISPRED SUDA

Član br. 34

Subjekate koje imaju pravo da pravu aktakuzu za diskriminaciju

1. Svaka osoba ili grupa osoba koje pretendovaju da ka njima se učinilo diskriminacija za jedan od razloga spomenute na član broj 1 ovog zakona, može prikazati zahtjev za aktakuzu ispred odgovorno suda u skladu sa Kodom Civilne Procedure za odštetu u skladu sa zakonom ili može praviti aktakuzu ispred odgovorni organa za tužilaštvo.
2. Prikaz žalbe ispred komesara nije stav za pravljjanje zahtjeva za aktakuzu i nije barijera za pvrijeđenu osobu da ide na sud ili na organe tužilaštva.
3. Jedna organizacija se legitimnim interesom može prikazati aktakuzu na ime jedne osobe ili jedne grupe osoba sa stavom da organizacija ima potrebnog posebnog zastupnika ili sa deklaracijom ispred suda osobe ili grupe osoba koje su oštećene od diskriminacije.
4. Komesar za Zaštitu od Diskriminacije i organizacije sa legitimnim interesom imaju pravo da prikazu aktakuzu ispred odgovornog suda za zaštitu principa jednakosta i nediskriminacije za slučaje koje su vezane sa kolektivnim interesama.

Član br. 35

Individualna odgovornost

Svaka osoba je odgovorna, bazirano na dispozicije ovog zakona, kad, sa svojim akcijama ili mirovanjem, je učinila diskriminaciju kao što je diskriminacija predviđena po ovom zakonu. Individualna odgovornost ne isključuje odgovornost države ili privatnog nadležnosti osobe.

Član br. 36

Procedura ispred suda

1. Aktakuzi je prijavljena na odgovorni sud od jednog od subjekata predviđene na člana br. 34 ovog zakona ne kasnije od 5 godina od dana kad se dešavalo ponašanje za koju se pretenduje da diskriminuje i ne kasnije od 3 godina od dana kad žrtva razumije za ovo ponašanje.
2. Oštećena osoba nema obavezu da prijavi komesar prije nego što će prikazati aktakuzu za diskriminaciju na sud.

3. Sud obavještuje komesara za prijavljanje svake aktakuze za diskriminaciju.
4. Sud može tražiti od komesara, na svaku fazu tužbe, da prikazuje pismenom mišljenje, rezultate svoga istraga, ako se ta istraga učinila, ili bilo koju drugu informaciju koja je važna za slučaj.
5. Tužilac ima obavez do donosi dokaza koje podršu svoju aktakuzu, koristeći svaki legitimni dokaz koji može potvrditi diskriminaciju.
6. Nakon što će tužilac prikazati dokaze, na kojima je bazirana tužba i u skladu sa kojim sud može pretpostaviti diskriminaciju, optužena osoba ima obavezu da dokazuje da dokazi nisu diskriminacije u skladu sa ovom zakonom.

Član br. 37

Odluka suda

1. Odluka suda odredi odštetu ako sud odluči da ima krešnja ovog zakona, uključujući i termin za implementaciju odštete.
2. Odluka suda se obavještava svim stranama koje su interesovane, uključujući komesara.
3. Postavljanje sankcija, prema ovog zakona, ne isključuje postavljanje sankcija tokom drugi zakona.

Član br. 38

Odšteta

Odšteta uključuje, između ostalog, ispravljanje krešnje zakona i posljedice kroz povratak na prijašnje stanje, dovoljnu kompenzaciju za štete ili kroz druge potrebne mjere.

POGLAVLJE VII

ZADNJE I PRIJELAZNE DISPOZICIJE

Član br. 39

Podzakonske akte

1. Komesar ima obavezu da donese pravilo u skladu sa kojim će funkcionirati ured unutra 3 mjeseca od datuma svoga imenovanje.
2. Savjet Ministra ima obavez da donese podzakonske akte u skladu sa članom br. 18 ovog zakona unutra 6 mjeseca od datuma na kojeg zakon se učini efikasan.

Član br. 40

Vrijeme kada zakon postaje efikasan

Ovaj zakon postaje efikasan 15 dana nakon datuma na koji će se izdati na Službenu Listu.

**Proglasen sa dekretom Br. 6433, datum 24. 2. 2010. god. Predsjednika Republike Albanije
gosp. Bamir Topi.**